

Arkivsaknr:	2023/1213
Arkivkode:	
Saksbehandler:	Bjørn Magne Pedersen

Saksgang
Kommunestyret

Møtedato
14.12.2023

Høringsuttalelse - NOU 2023:23 – Helhetlig forvaltning av akvakultur for bærekraftig verdiskaping

---

Ordførerens innstilling til vedtak:

1. Gildeskål kommunestyre støtter ikke Havbruksutvalgets forslag om at tildelingsmyndigheten for akvakulturtillatelser flyttes fra fylkeskommunen til et statlig organ.
2. Gildeskål kommunestyre støtter ikke forslaget om å flytte vedtaksmyndighet i kystsonoplanleggingen fra kommunene til et statlig organ.
3. Gildeskål kommunestyre støtter ikke Havbruksutvalgets forslag om at ordningen med visnings- og undervisningstillatelser avvikles.

Behandling i Kommunestyret - 14.12.2023:

Ordførerens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Kommunestyret vedtak:

1. Gildeskål kommunestyre støtter ikke Havbruksutvalgets forslag om at tildelingsmyndigheten for akvakulturtillatelser flyttes fra fylkeskommunen til et statlig organ.
2. Gildeskål kommunestyre støtter ikke forslaget om å flytte vedtaksmyndighet i kystsonoplanleggingen fra kommunene til et statlig organ.
3. Gildeskål kommunestyre støtter ikke Havbruksutvalgets forslag om at ordningen med visnings- og undervisningstillatelser avvikles.

Vedlegg

- 1 Brev datert 22.11.2023 fra NFKK (Nettverk fjord- og kystkommuner)
- 2 Høringssvar fra Nordland fylkeskommune

Bakgrunn for saken:

Nærings- og fiskeridepartementet har sendt NOU 2023:23 – *Helhetlig forvaltning av akvakultur for bærekraftig verdiskaping* på høring med høringsfrist 2. januar 2024.

Regjeringen har oppnevnt et utvalg, Havbruksutvalget, for å vurdere hvordan tillatelsessystemet for akvakultur bør innrettes for fremtiden. Mandatet var blant annet å se på utforming av et helhetlig tillatelsessystem, som både ivaretar hensynet til en bærekraftig utvikling av akvakulturnæringen, og som legger til rette for størst mulig verdiskaping for samfunnet. I april 2023 fikk de et tilleggsmandat om å vurdere ulike tiltak for å fremme teknologiutvikling som gir mer bærekraftig vekst, bl.a. vurdere en ordning med miljøteknologitillatelser med definert volum, og virkemidler innenfor rammen av trafikklyssystemet.

På grunn av at nevnte NOU og utvalgets forslag er omfattende og dekker områder av mindre interesser for Gildeskål kommune, har ordfører valgt å sette søkelyset på de områder som vil gi mest konsekvenser for Gildeskål kommune. Dette betyr at det i denne saken om høringsuttalelse ikke vil være en dekkende behandling av alle ulike forslag fra Havbruksutvalget, men heller fokus på de nærmeste tema for Gildeskål kommune. Det ansees som viktigere å uttale seg om de forhold som virkelig berører Gildeskål kommune enn å kommentere samtlige forslag i utvalgets utredning.

Til hjelp i arbeidet med å utarbeide en høringsuttalelse er det særlig sett til uttalelse fra Nettverk fjord og kystkommuner (NFKK), hvor Gildeskål kommune er medlem, og til uttalelse fra Nordland fylkeskommune. Deler av teksten er direkte avskrift av de nevnte to instansers saksbehandling og høringsuttalelser. Begge disse uttalelsene ligger med som vedlegg til saken i kommunestyret.

Mest relevant for kommunen vurderes det å være at utvalget foreslår å overføre oppgavene som fylkeskommunen har i dag som tillatelsesmyndighet og koordinerende organ til statlig myndighet. Det foreslås også at statlig myndighet overtar større deler av ansvar og myndighet for å utarbeide og vedta arealplaner for sjøområder. Videre foreslås det å avvikle ordningen med bl.a. visnings- og undervisningstillatelser.

Havbruksutvalget foreslår å overføre **tildelingsmyndighet for akvakulturtillatelser fra fylkeskommunen til et statlig organ**. I utredningen foreslås det at staten overtar ansvaret som bl.a. Nordland fylkeskommune har i dag som tildelings- og koordineringsmyndighet for akvakulturtillatelser og innsigelseskompetanse på vegne av akvakulturinteressene. Dette er et ansvar fylkeskommunene fikk overført fra Fiskeridirektoratet i 2010. Tilsynsmyndigheten for kontroll av om tillatelsesvilkårene blir overholdt, ligger hos statlige sektormyndigheter, som eksempelvis må trekke tilbake tillatelser ved brudd på betingelser.

Skal statlig organ tildele tillatelser og andre statlige organer kunne trekke tilbake slike tillatelser klare man ikke å opprettholde skillet mellom tildeling og tilsyns- og

kontrollmyndighet som var noe av begrunnelsen for overføring av ansvar i 2010 som nevnt ovenfor.

Fylkeskommunen har en forankring både politisk og i lokalsamfunnene som statlig sektor mangler og derigjennom sikres et regionalt folkestyre, samt en mer effektiv og samordnet forvaltning. God kjennskap til lokale og regionale forhold er en forutsetning for grundig og helhetlig saksbehandling. Lokal kunnskap og forankring er viktig for næringsutvikling.

Oversikt over tidsbruken til forvaltningen i søknader om akvakultur, viser at det ikke er hos fylkeskommunen utfordringene ligger. Det meste hensiktsmessige vil være å bygge på det man allerede har, samt å tilføre ressurser til enkelte statlige etater som har uholdbar lang saksbehandlingstid.

Havbruksutvalget foreslår også **at vedtaksmyndighet i kystzoneplanleggingen flyttes fra kommunen til en statlig etat.** Forslaget vil kunne få store konsekvenser for kommunens mulighet til å bestemme over eget sjøareal gjennom utarbeidelse av kystzoneplaner i medhold av Plan- og bygningsloven ettersom det foreslås at staten skal overta et større ansvar for dette. Dette vil kunne medføre at kommunene taper sin selvråderett i sine sjøarealer og at det begrenser muligheten til å se sammenhengen mellom sjø og land i sin planlegging. Dette forslaget innebærer at hensynet til lokaldemokratiet utfordres og kommunens selvråderett over egne arealer innskrenkes. I stedet for å frata kommunene selvråderetten over sjøarealet, bør det heller vurderes enda bedre incentivordninger for kommunene for å avsette arealer til akvakultur. Det vil kunne bedre tilgangen til arealer for næringen. Kommuner kan prioritere laks, ørret og regnbueørret foran andre arter på grunn av midlene som tilfaller kommunene fra Havbruksfondet. Gode incentivordninger som stimulerer til større vilje for å tilrettelegge for alle arter av akvakultur bør vurderes.

Et slik forslag vil eventuelt innebære at det blir ulike regimer for planlegging av henholdsvis land- og sjøarealer. Akvakultur på land vil det fortsatt være opp til kommunen å planlegge for, mens staten da eventuelt planlegger for sjøarealene. Dette vil kunne komplisere eventuelle «branngater» og smittesoner som staten planlegger for i sjø.

Å frata kommunen myndighet for å planlegge for egne sjøarealer ved å legge mer av ansvaret for arealplanleggingen og akvakulturforvaltningen over til statlig nivå, kan ikke Gildeskål kommune se kan være gunstig. Akvakulturnæringen er på mange måter helt avhengig av god dialog og samarbeide med kommunene for å få tilstrekkelige og egnede arealer til akvakultur.

Et nærmere samarbeide om planlegging for områdene i sjø mellom kommunene og fylkeskommunen i en region vil kunne være mer hensiktsmessig enn at staten overtar dette ansvaret og distanserer kommunene fra planlegging av egne sjøarealer. Kommunene må jobbe med koordinering på tvers av interesser, samfunns mål og næringer og kommunene har best kunnskap om hvordan de ulike interessene skal og bør balanseres.

Havbruksutvalget foreslår videre å **avvikle ordningen med visnings- og undervisningskonsesjoner.**

Visningstillatelser er viktig for å utvikle god kunnskap om akvakultur hos publikum. Gjennom opplevelser, kunnskap og læring vil barn og unge knytte bekjentskap med en viktig næring for nasjonen Norge og spesielt kystsamfunnene. Visningsstentrene for havbruk bidrar med uvurderlig kunnskap og kompetanse til kommunene gjennom tilbud først og fremst til barnehager og skoler, men også til et langt større publikum. Gjennom muligheten til å knytte bekjentskap til havbruksnæringen ved et visningsanlegg vil det være med på å øke muligheten til at flere velger en fremtid med utdanning i næringen i årene som kommer.

Visningssentrene er også viktige turistattraksjoner og bidrar med lavkosttilbud til turister med kunnskapsformidling om bærekraftig norsk sjømatproduksjon.

Akvakultur er en viktig næring i Nordland og Gildeskål, og det er viktig for oss som kommune at Nordland fylkeskommune sørger for en god og relevant opplæring i praktisk akvakultur som dekker behovene i næringen. Det er viktig for fremtiden til akvakulturnæringen bl.a. i Gildeskål at de videregående skolene kan tilby moderne undervisningsfasiliteter slik at en kan rekruttere kvalifisert og sterkt etterspurt arbeidskraft til sjømatnæringen. Søkingen til Meløy videregående skoles linje på Inndyr øker fortsatt og skolen framstår som attraktivt. Uten de inntektene som undervisningstillatelsene gir vil tilbudet til elevene bli betydelig dårligere og de blå linjene vil bli mindre attraktive. For Gildeskål kommune vil dette være med på å svekke vekstkraften som ligger i denne næringen da en styrket og fremtidsrettet akvakulturopplæring bidrar til positiv samfunnsutvikling i Nordland og Gildeskål. Inntektene fra undervisningstillatelsen til Nordland fylkeskommune og dermed Meløy videregående skole avdeling Inndyr, er helt sentral for å oppnå dette.

Å avvikle ordningen med undervisningstillatelser vil gi de videregående skolene store utfordringer med å oppfylle kravene i opplæringsloven ettersom den praktiske delen av opplæringen som elevene i dag har ved at de kommer ut på akvakulturanleggene, trolig forsvinne.

Konklusjon:

Gildeskål kommune forventer en forutsigbar og stabil havbrukspolitikk som bidrar til utvikling av norsk havbruk og at man også i fortsettelsen kompenserer vertskommunene for å legge til rette. Vi forventer at regjeringens oppfølging av havbruksutvalgets anbefalinger må ivareta dette.

Utviklingen av havbruksnæringen er for mange fjord- og kystkommuner det samme som utvikling av lokalsamfunnene. Arbeidsplassene innenfor havbruk utgjør fremtidsrettet sysselsetting som er stabil og som kan utvikles til flere arbeidsplasser over tid.

Bærekraftig sjømatproduksjon er en av de viktigste næringene langs kysten og har stort potensiale for videre utvikling og vekst. Sysselsetting i, og verdiskapningen fra næringen har bidratt til utvikling av kystsamfunn og til «lys i husan». I tillegg har næringen bidratt med inntekter til fellesskapet gjennom skatt og kjøp av tillatelser til å drive oppdrett. Aktiviteten har også bidratt til økonomiske ringvirkninger gjennom opprettelse av lokale leverandørmarkeder. For mange fjord- og kystkommuner er utvikling av havbruksnæringen ensbetydende med utvikling av lokalsamfunn. Det er utfordrende å skape bærekraftige samfunn basert på kompetent arbeidskraft og produktive bedrifter utenfor sentrale strøk. Havbruk er en av få næringer som i fremtiden kan skape høyproduktive arbeidsplasser med god lønnsomhet i mange kystsamfunn. Lønnsomheten bidrar også til etableringen utenfor havbrukssektoren ved at overskudd investeres i ulike næringer som kommer befolkningen til gode gjennom arbeidsplasser som gir bo- og bli-lyst.

Bærekraftig utvikling av naturbaserte næringer som lakseoppdrett er særlig avhengig av tilrettelegging og aksept i mange kystsamfunn, og næringen må kompensere for ulemper den påfører kystsamfunnene. Utviklingen må ivareta lokale behov og minimalisere slitasjen på lokalsamfunnene og bruk av naturressurser må være langsiktig og ivareta interessene til etterslekten.